

Kommunledningsförvaltningen
Linda Malmén

2023-05-16

Dnr KS 2023-515

Kommunstyrelsen

Fairtrade city, Avslutande av medlemskap

Förslag till kommunstyrelsens beslut

1. Kommunstyrelsen tillstyrker Kommunledningsförvaltningens förslag att Linköpings kommun avslutar medlemskap i Fairtrade Sverige och certifierar sig inte längre som en Fairtrade city.
2. Kommunstyrelsen tillstyrker Kommunledningsförvaltningens förslag att kommunens Riktlinjer för Inköp och upphandling justeras i linje med beslutet och med skrivning som innebär att principerna för rättvis handel uppnås där det är lämpligt.
2. Kommunstyrelsen tillstyrker Kommunledningsförvaltningens förslag att vid aktualitetsprövning av kommunens Kost- och måltidspolicy ska skrivningar för att bidra till rättvis handel och etisk konsumtion för tillämpliga varugrupper beaktas.

Förslag till kommunfullmäktiges beslut

1. Linköpings kommun avslutar medlemskap i Fairtrade Sverige.
2. Kommunens Riktlinjer för Inköp och upphandling justeras i linje med beslutet och med skrivning som innebär att principerna för rättvis handel uppnås där det är lämpligt.
3. Vid aktualitetsprövning av kommunens Kost- och måltidspolicy ska skrivningar för att bidra till rättvis handel och etisk konsumtion för tillämpliga varugrupper beaktas.

Ärende

Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Genom diplomeringen åtar sig kommunen att bedriva ett aktivt informationsarbete, öka andelen Fairtrade-märkta varor som handlas in i kommunen, sammankalla en styrgrupp med externa deltagare flera gånger per år, sätta upp mål, ha en aktivitetsplan och skicka in årliga verksamhetsrapporter till Fairtrade.

De åtaganden som följer av kommunens medlemskap i Fairtrade avspeglas sedan många år i kommunens styrdokument. Avseende krav på informationsinsatser till allmänheten om Fairtrade, bedöms informationsbehovet ha minskat sedan 2009, varefter Fairtrade-begreppet

blivit mer etablerat samtidigt som hållbarhetsfrågorna generellt har breddats. Gällande styrgruppens arbete så upplevs den under de första åren ha fungerat väl och fyllt en funktion, men varefter Fairtrade generellt blivit ett alltmer inarbetat begrepp samtidigt som hållbarhetsfrågorna blivit mycket bredare, har arbetet varit haltande och det har varit svårt att fylla styrgruppsmöten med relevant innehåll och att få representanter från civilsamhället att vilja delta.

Mot bakgrund av att det är en politisk inriktning att kontinuerligt pröva kommunens medlemskap i olika nätverk och sammanhang, och för att spara såväl personella som ekonomiska resurser, föreslår kommunledningsförvaltningen att kommunen avslutar sitt medlemskap i Fairtrade Sverige och att inte längre certifiera sig som en Fairtrade city.

Av kommunens Riktlinjer för inköp och upphandling ingår bland annat ett avsnitt om social hänsyn vid upphandling, där det anges att särskild hänsyn ska tas till ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet samt FN:s barnkonvention, kollektivavtalsliknande villkor med mera. I samma avsnitt ingår ett stycke om Fairtrade, vilket föreslås ersättas med en skrivning som innebär att principerna för rättvis handel uppnås där det är lämpligt (det kan främst handla om varugrupperna kaffe, bananer, te, sportbollar och bomull). Vid aktualitetsprövning av kommunens Kost- och måltidspolicy bör skrivningar för att bidra till rättvis handel och etisk konsumtion för tillämpliga varugrupper beaktas.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Fairtrade city, Avslutande av medlemskap, 2023-05-16

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslutade i november 2007 att kommunen skulle verka för att Linköping skulle bli en Fairtrade City, och sedan 2009 har Linköpings kommun varit certifierad som sådan. Fairtrade City är en diplomering till kommuner som engagerar sig för rättvis handel och etisk konsumtion. Genom diplomeringen åtar sig kommunen att bedriva ett aktivt informationsarbete samt verka för att det erbjuds ett utbud av Fairtrade-märkta produkter i butiker, på serveringsställen och arbetsplatser.

Att vara en Fairtrade City innebär även att arbeta för att öka andelen Fairtrade-märkta varor som handlas in i kommunen, både vad gäller kommunens verksamheter som i kommunen i stort. Under åren har fokus inom Linköpings kommun varit att öka andelen Fairtrade-märkta produkter främst inom produktgrupperna kaffe, te och bananer men även avseende exempelvis chokladdryck, kryddor och socker i kommunens verksamhet.

För diplomeringen är ett krav även att det ska finnas en styrgrupp i kommunen som omfattar civilsamhället i så stor utsträckning som möjligt, och som träffas fyra gånger per år. Kommunen ska även sätta upp mål, ha en aktivitetsplan och skicka in årliga verksamhetsrapporter till Fairtrade.

Nuvarande styrdokument

För att kunna benämna en produkt som rättvist handlad är kravet att den följer principerna för rättvis handel och ILO:s kärnkonventioner för mänskliga rättigheter i arbetslivet.

Avseende ILO:s kärnkonventioner är det i kommunens Riktlinjer för upphandling och inköp (antogs 2016) redan definierat att frågor om etisk handel ska beaktas - för samtliga upphandlingar där det är tillämpligt - och att särskild hänsyn ska tas till ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet samt FN:s barnkonvention.

I nuläget omfattar kommunens riktlinjer även krav på att de upphandlingar som berörs av kommunens åtagande med anledning av Fairtrade city, ska innehålla krav som medför att kommunen lever upp till sitt åtagande. Det handlar främst om att principer för rättvis handel ska uppfyllas för de varugrupper där det är aktuellt (dvs t ex kaffe, bananer, te mm).

Kommunens nuvarande Kost- och måltidspolicy antogs 2011 och anger att kommunens diplomering som Fairtrade city bland annat innebär att successivt öka andelen etiskt producerade livsmedel och vid all upphandling ställa miljö- och klimatkrav.

Upphandlingsmyndighetens definition av rättvis handel är följande; Rättvis handel är ett handelssamarbete baserat på dialog, öppenhet och respekt som

verkar för en mer rättvis världshandel. Det bidrar till hållbar utveckling genom att erbjuda bättre handelsvillkor och garanterar rättigheterna för marginaliserade producenter och arbetare – framförallt i Syd.

Fairtrade är en produktmärkning (det finns fler) och en av de större aktörerna inom rättvis handelsrörelsen. För att tilldelas märket ska fyra kriterier vara uppfyllda:

- kostnadsstäckande minimipris
- påslag på världsmarknadspriset
- förfinansiering
- långsiktiga handelsrelationer mellan producenten och importören.

Se vidare nedan (från Fairtrades vägledning för rättvist upphandlade produkter); <https://indd.adobe.com/view/78e6307e-1437-410b-98e1-3be5ead46190>

Ekonomiska konsekvenser

Medlemskapet i Fairtrade Sverige kostar 25 000 kr per år. Därutöver har ungefär 40 000 kr per år använts för olika events/information om Fairtrade och de värden som rättvis och etisk handel bidrar till. En tjänsteperson har arbetat del av sin tjänst med Fairtrade City, och en politisk företrädare har ingått vid styrgruppsmötena.

Kommunala mål

Ärendet kopplar främst till kommunens övergripande mål om Kostnadseffektiv verksamhet och En ledande kommun i Miljö- och klimatarbetet.

[Länk till kommunfullmäktiges övergripande mål](#)

Jämställdhet

Ingen jämställdhetsanalys har genomförts. Kommunens riktlinjer för upphandling anger att särskild hänsyn ska tas till ILO:s åtta grundläggande konventioner om mänskliga rättigheter i arbetslivet, vilket bland annat innefattar rätten till lika lön oavsett kön.

Samråd

Samråd har skett med VSS (Kost- och måltidsservice respektive Upphandlingsenheten) gällande att inte längre certifiera kommunen som en Fairtrade city.

**Information eller förhandling enligt lag (1976:580) om
medbestämmande i arbetslivet**

MBL-information eller förhandling är inte påkallad.

Kommunledningsförvaltningen

Paul Håkansson

Beslutet skickas till:
Samtliga nämnder